

Motion till riksdagen 2013/14:Ub6

**av Rossana Dinamarca m.fl. (V)
med anledning av prop. 2013/14:80**

Gymnasial lärlingsanställning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2013/14:80 Gymnasial lärlingsanställning.

Sverige behöver fler lärlingar

Införandet av gymnasial lärlingsutbildning har fått en trög start. Vänsterpartiet har inte motsatt sig införandet, men vi anser att regeringen uppenbarligen har satt för höga förhoppningar till denna nya utbildningsform. Intresset för utbildningarna har varit lågt från både arbetsgivare och elever. Avhoppen har varit många.

Att gymnasiets yrkesförberedande program i stort håller god kvalitet och är intressanta för eleverna att välja är förstås av avgörande betydelse för framtiden. Det råder inom många branscher stor brist på kvalificerade yrkesarbetare. Kvaliteten i de gymnasiala lärlingsutbildningarna har särskilt stora behov av förbättring.Handledarnas kompetens måste därför säkerställas av skolorna för att eleverna ska få en god och ändamålsenlig utbildning på arbetsplatserna. Arbetsmarknadens parter måste ha ett avgörande inflytande över hur den gymnasiala lärlingsutbildningen ska utformas och organiseras. Programråden, där samverkan mellan skola och parterna sker, måste fungera på både nationell och lokal nivå.

Sverige behöver fler lärlingar. Vänsterpartiet anser dock att det är fel väg att gå att som regeringen sätta i stort sett allt hopp till lärlingsutbildning för gymnasieelever. Intresset från såväl elever som arbetsgivare är inte så stort som regeringspartierna har trott. Man bör i stället framför allt satsa på stöd till lärlingsanställningar i dess egentliga mening, dvs. färdigutbildning inom anställningar efter gymnasiet – riktiga anställningar som bygger på lärlings- eller utbildningsavtal mellan arbetsmarknadens parter. Detta finns inom exempelvis byggbranschen. Lärlingsplatser inom hantverkaryrken är en bristvara, vilket gör att många yrkeselever inte blir färdigutbildade, trots brist på

Fel! Okänt namn på

arbetskraft inom exempelvis vvs och plåtslageri. Vi har i Vänsterpartiets budgetalternativ presenterat en satsning på stöd till 11 000 lärlingsanställningar. Stödet innebär att staten ska stå för halva lönekostnaden för lärlingen, förutsatt att lön och arbetsvillkor regleras i kollektivavtal. Ett sådant stöd skulle innebära en stimulans till att ytterligare utöka användandet av en modell som visat sig fungera väl.

Inget behov av en ny anställningsform

Regeringen föreslår i propositionen en ny anställningsform som ska vara möjlig för gymnasielärlingar under utbildningstiden. Vänsterpartiet anser emellertid att man bör vara varsam med införandet av nya anställningsformer. Lärlingsanställning är i dag förbehållet dem som deltar i traditionell lärlingsverksamhet, som är en färdigutbildning inom en anställning. Regeringen redovisar inga tungt vägande skäl att gå ifrån detta.

Regeringens motiv till att införa en ny anställningsform är att man tror att detta skulle locka fler till den gymnasiala lärlingsutbildningen. Gymnasielärlingar kan dock redan anställas under utbildningstiden om så skulle önskas, vilket förekommer. Att vidta åtgärder för att ytterligare uppmuntra detta är inte eftersträvansvärt. Gymnasielärlingar ska i grunden ses som elever som genomgår utbildning. Den nya anställningsform som föreslås tror vi och många andra inte heller innebär någon avgörande skillnad för intresset för gymnasial lärlingsutbildning, och man bör arbeta på andra sätt för att säkra kvaliteten i och intresset för utbildningen.

Precis som exempelvis LO och Svenskt Näringsliv ser vi alltså inget behov av en ny anställningsform. Förslaget har också avstyrkts av Lärarnas Riksförbund, Industriarbetsgivarnas kompetensråd, Utbildningsrådet för hotell och restauranger, Företagarna samt yrkesnämnderna för bl.a. transport- byggnads-, vvs- och djurbranscherna.

I dag är det framför allt visstidsanställning som används när gymnasielärlingar ska anställas. Regeringen anser dock att den tidsbegränsning som finns för visstidsanställningar kan göra det mindre attraktivt att anställa lärlingar på detta sätt och att det därför behövs en ny anställningsform. Man erkänner emellertid att ”det finns visserligen möjlighet att ingå kollektivavtal som är anpassade för gymnasiala lärlingar”. Regeringen menar dock att man även måste erbjuda arbetsgivare som saknar kollektivavtal bättre möjligheter att anställa gymnasielärlingar.

Vi anser att man i stället borde förlita sig och bygga vidare på principen om förhandlade utbildningsavtal. Det finns redan i dag särskilda utbildningsavtal i vissa branscher, och de kan tas fram i andra. Ibland kan det krävas ytterligare anpassning av avtal för att de ska passa just anställning av gymnasielärlingar. Former för utbildning som avtalas mellan arbetsgivare och fackliga organisationer har bäst förutsättningar att vara framgångsrika. Kollektivavtal finns i samtliga branscher som kan vara relevanta för anställning av gymnasielärlingar. Arbetsgivare bör uppmuntras till att ansluta sig till dessa.

Fel! Okänt namn på

Om förslaget om gymnasial lärlingsanställning antas ingår dessutom den olyckliga konsekvensen att man undantar eleverna från LAS. Det innebär att man fråntar de fackliga organisationerna inflytande, kontroll och påverkan på dessa anställningar. Propositionen bör därför avslås. Detta bör riksdagen besluta.

Stockholm den 20 februari 2014

Rossana Dinamarca (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Ali Esbati (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)